

UNDGÅ SYGDOMME OG SKADEDYR I KARTOFLERNE

AT DYRKE SINE EGNE kartofler er en af de mere udfordrende havesysler, fordi projektet sjældent forløber præcis som forventet. Sygdomme og skadedyr truer i kulissen med at ødelægge drømmen om at kunne høste de gyldne knolde. Min erfaring er, at mange problemer kan forebygges ved at udvise rettidig omhu. Har du ikke tyvstartet med forspiring af læggekartoflerne, kan du alligevel sagtens være med, men vent med lægningen, indtil jorden er tjenlig.

UDPLANTNING OG HYPNING

For det første skal man undgå at lægge knolde i for kold jord – uanset om man anvender forspirede kartofler eller ej. Hvis jorden er for kold, giver det en langsom spiring, og dermed er risikoen stor for, at

har flere fordele. De kamme, der nu dannes, betyder, at jordtemperaturen hæves en smule, ukrudtet bekæmpes, man undgår, at de nydannede knolde får lys og bliver grønne, og skimmelsporer fra kartoffelskimmel har vanskeligt ved at trænge ned til knoldene.

KARTOFFELSKIMMEL ER DEN VÆRSTE

Tidlig start giver altså ikke blot de tidligste og mest lækre nye kartofler, men også de færreste sygdomsproblemer. Normalt vil kartoffelskimmel give stort udbyttetab, men sørger man for, at kartoflerne er tidligt i gang, er der også større chance for, at de har nået at udvikle gode knolde, inden kartoffelskimlen rammer dem.

Kartoffelskimmel, *Phytophthora infestans*, er den værste sygdom. Det er en

dene ar
regner

Kart
modta
ger ma
skimm

ANDR

Almin
scabies
fra så ø
skurv e
grebne
Udvikl
høj pH
Kartoff
en resis

Sort
bacter

TEKST OG FOTO: MAGNUS GAMMELGAARD,
GARTNERITEKNIKER

Kartofler i pottesat ud på jorden inden plantning først i april.

Kartoffelskimmel giver brune pletter på blade og stængler.

sent på sæsonen. De kan gnides væk med en negl og går derfor ikke i dybden. Ofte skræller vi kartoflerne, og så er de væk. Der er tale om såkaldte sklerotier, svampens tætpakkede mycelium, der kan overleve i jorden. Især ved for tidlig lægning i kold og våd jord kan der opstå angreb på de nye spirer, der får brune pletter og visner, og udbyttet går ned.

SKADEDYR

En lang række skadedyr angriber kartofler, men det er især dem under jordoverfladen, vi skal være opmærksomme på.

Kartoffelcystenematoder er mikroskopiske rundorme, der angriber kartofflens rødder. Resultatet er misvækst og dårligt eller intet udbytte. Nematod-hunnerne svulmer op til ganske små, gulbrune, runde cyster, der lige netop kan anes med det blotte øje. Cysterne kan overleve i jorden, selv uden kartofler, i syv-otte år.

Knoporme og smælderlarver kan gennemhulle knoldene, men er oftest et mindre problem. Vær dog opmærksom på de tynde, orangegule smælderlarver, hvis du har omlagt græsplænen til køkkenhave.

VALG AF KARTOFFELSORT

En lang række kartoffelsygdomme og skadedyr kan undgås ved at vælge modstandsdygtige sorter. Der foregår hele tiden udvikling og afprøvedyrkning af nye sorter, og hvert år kommer nye sorter på marke-

det. Udbytte, smag, kogefasthed, størrelse, knoldform og tidlighed er væsentlige parametre. Hos erhvervet er sorterens resistens over for sygdomme heldigvis meget vigtig, og de fleste af de nye sorter, som udbydes til os havefolk, er derfor modstandsdygtige mod en lang række sygdomme.

Der findes god information i plantesko-lerne om sorterens egenskaber. Læs folderne og teksten på pakningerne. Gamle sorter som 'Bintje' og 'Asparges' er meget modtagelige for kartoffelskimmel og andre sygdomme. Der findes ikke sorter, som er fuldstændig resistente mod kartoffelskimmel, men der er dog forskelle sorterne imellem.

SÆDSKIFTE

Af hensyn til sygdomme og skadedyr i jorden er det fornuftigt at rotere afgrøderne i køkkenhaven. En pause på tre-fire år imellem, at kartoflerne dyrkes på det samme areal, er tilstrækkeligt, medmindre man har konstateret angreb af kartoffelcystenematoder.

Kompostbunken, der fordeles i haven, saboterer godt nok lidt dette princip, hvis de gamle toppe havner her, men undgår man at smide planterester fra kartofler, som er smittet med kartoffelcystenematoder eller sortbensyge i komposten, og er der en almindelig god omsætning i beholderen, kan man med sindsro bruge kompost også til kartofler. ■

Knolden får en ru og såret overflade, når den rammes af skurv.

Rodfildsvamp kendes på de små, kulsorte forhøjninger.

Stænglen bliver sort og rådner ved jordoverfladen ved angreb af sortbensyge.